

Отримано: 18 листопада 2025 р.

Прорецензовано: 21 листопада 2025 р.

Прийнято до друку: 27 листопада 2025 р.

email: radchuk@tntpu.edu.ua

DOI: <http://doi.org/10.25264/2415-7384-2025-19-42-48>Радчук Г. К. Духовно-ціннісні засади іміджевої компетентності майбутнього педагога. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»* : серія «Психологія». Острог : Вид-во НаУОА, 2025. № 19. С. 42–48.

УДК: 159.95

Радчук Галина Кіндратівна,
доктор психологічних наук,
професор кафедри психології розвитку та консультування,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
ORCID-ідентифікатор: <https://orcid.org/0000-0002-5809-544X>

ДУХОВНО-ЦІННІСНІ ЗАСАДИ ІМІДЖЕВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

У статті розглядається роль духовності як ключового чинника формування іміджевої компетентності майбутнього педагога. Показано, що духовність виступає основою моральної поведінки, емоційної стійкості, саморефлексії, комунікативних навичок і творчої самотрансценденції, що забезпечує ефективність педагогічної взаємодії, формування авторитету та довіри учнів, батьків і колег. Аналізується сутність іміджевої діяльності та іміджевої компетентності, яка інтегрує внутрішні цінності педагога з його зовнішнім образом і професійними діями, забезпечуючи гармонію між внутрішнім змістом і зовнішньою презентацією особистості. У структурі іміджевої компетентності виокремлено три ключові компоненти: внутрішній, що охоплює систему духовно-моральних цінностей, емоційну рівноваженість і спрямованість на особистісний саморозвиток; комунікативний, який передбачає сформованість емпатійних якостей, уміння вибудовувати довірливі міжособистісні стосунки та здійснювати ефективну професійну взаємодію; зовнішній, що охоплює поведінкові характеристики, особливості зовнішнього вигляду, невербальну комунікацію та професійний стиль як репрезентацію внутрішніх ціннісних орієнтацій педагога. Підкреслюється, що іміджева компетентність без духовної основи стає поверхневою та недостатньо ефективною, тоді як духовно зріла особистість здатна формувати позитивний професійний імідж, мотивувати учнів, сприяти їх адаптивному та духовному розвитку, а також підвищувати престиж освітньої професії. Актуальність теми обумовлена викликами сучасного освітнього середовища, глобалізацією, цифровізацією та трансформацією соціальних цінностей, що потребують підготовки педагогів із високим рівнем духовності та професійної іміджевої компетентності.

Ключові слова: духовність, іміджева компетентність, майбутній педагог, професійний імідж, цінності, особистісний розвиток.

Halyna Radchuk,
Doctor of Psychological Sciences, Professor of the Department of Developmental Psychology and Counseling,
Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatyuk
ORCID-ID: <https://orcid.org/0000-0002-5809-544X>

SPIRITUAL AND VALUE PRINCIPLES OF IMAGE COMPETENCE OF A FUTURE TEACHER

The article examines the role of spirituality as a key factor in the formation of image competence of a future teacher. It is shown that spirituality is the basis of moral behavior, emotional stability, self-reflection, communication skills and creative self-transcendence, which ensures the effectiveness of pedagogical interaction, the formation of authority and trust of students, parents and colleagues. The essence of image activity and image competence, which integrates the internal values of a teacher with his external image and professional actions, ensuring harmony between the internal content and external presentation of the personality, is analyzed. Three key components are distinguished in the structure of image competence: internal, which includes a system of spiritual and moral values, emotional balance and a focus on personal self-development; communicative, which involves the formation of empathic qualities, the ability to build trusting interpersonal relationships and carry out effective professional interaction; external, which includes behavioral characteristics, features of appearance, non-verbal communication and professional style as a representation of the teacher's internal value orientations. It is emphasized that image competence without a spiritual foundation becomes superficial and insufficiently effective, while a spiritually mature personality is able to form a positive professional image, motivate students, promote their adaptive and spiritual development, and also increase the prestige of the educational profession. The relevance of the topic is due to the challenges of the modern educational environment, globalization, digitalization and transformation of social values, which require the training of teachers with a high level of spirituality and professional image competence.

Keywords: spirituality, image competence, future teacher, professional image, values, personal development.

Постановка проблеми. У сучасному освітньому середовищі, що переживає швидкі трансформації під впливом цифровізації, глобалізаційних процесів та соціальних викликів, роль педагога виходить

далеко за межі традиційної передачі знань. Сучасний вчитель виступає не лише фахівцем своєї дисципліни, а й духовним провідником, який формує світогляд, моральні орієнтири та особистісну ідентичність учнів. Духовність, як фундаментальна характеристика людського буття, стає ключовим компонентом професійного іміджу педагога. Саме завдяки цілісному професійному іміджу вибудовується позитивний образ педагога, що репрезентує його інтелектуальні, морально-етичні та духовні якості.

Іміджева компетентність визначає рівень професійного авторитету вчителя, довіру з боку учнів, батьків і колег, а також результативність педагогічної взаємодії. Вона передбачає гармонійне поєднання зовнішніх проявів професіоналізму з внутрішнім духовним змістом особистості педагога. У такому контексті духовність виступає провідним ресурсом формування іміджевої компетентності, оскільки забезпечує внутрішню врівноваженість, емоційну стійкість і здатність до морально відповідальної поведінки. Вона інтегрує ціннісні орієнтації особистості з професійною діяльністю, створюючи цілісну, органічну основу професійного іміджу майбутнього вчителя.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю переосмислення підготовки майбутніх педагогів в умовах духовної кризи сучасного суспільства, де вчитель має стати прикладом гармонійно розвиненої особистості, здатної формувати цілісне морально-етичне та духовне середовище освітнього процесу.

Метою статті є всебічне осмислення духовності як фундаментальної світоглядної та ціннісної основи іміджевої компетентності особистості, а також виявлення її ролі у формуванні цілісного, автентичного та соціально відповідального професійного іміджу в умовах сучасного суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні наукові дослідження в галузі педагогічної освіти свідчать про зростаючий інтерес до ролі духовності як системоутворювального чинника професійної ідентичності, резильєнтності та іміджевої компетентності педагогів. Дослідники підкреслюють необхідність інтеграції духовного виміру у процес підготовки майбутніх учителів як механізму подолання кризи ментального здоров'я, професійного вигорання та секуляризації сучасної освіти.

Зокрема, у роботах С. Білозерської та С. Машак, духовна сфера майбутнього педагога розглядається як фундамент професійного іміджу, де духовні цінності виконують структуроутворювальну функцію, визначаючи професійну поведінку, морально-етичні орієнтири та соціальну взаємодію педагога з учасниками освітнього процесу. Автори виділяють духовність як ключовий компонент професійної ідентичності, що потребує цілеспрямованого наукового осмислення та педагогічного забезпечення у процесі професійної підготовки фахівців [2].

Проблематика розвитку духовності особистості отримала своє відображення у фундаментальних працях класиків української філософії та психології, таких як Г. Сковорода та П. Юркевич, а також у сучасних дослідженнях М. Боришевського, М. Савчина, О. Климишин, З. Карпенко, Н. Жигайло та інших. В основі їхніх концепцій лежить ідеалістичний підхід до трактування поняття «духовність», який акцентує увагу на внутрішньому світі особистості, її морально-етичних цінностях та здатності до самовдосконалення.

Підтвердження значущості духовної компетентності у професійному контексті міститься також у закордонних дослідженнях педагогічної спільноти. Так, Дж. Бака, зазначає, що духовна компетентність значуще пов'язана з професійною ідентичністю та психологічним благополуччям учителя. Зокрема, дослідниця підкреслює, що включення духовності до моделі педагогічних компетенцій сприяє поліпшенню адаптації до змін, зниженню стресу, підвищенню професійної продуктивності та загального самопочуття педагога [12].

У низці досліджень предметом уваги є не лише загальна педагогічна компетентність, але й інші суміжні аспекти, що визначають імідж майбутнього педагога. Наприклад, у публікаціях з українського контексту розглядається вплив особистісних якостей, комунікативної компетентності, емоційного інтелекту та професійної етики на формування позитивного іміджу вчителя. Такі роботи підкреслюють важливість цілісного підходу, де духовні цінності інтегруються з іншими компонентами професійної компетентності.

Також важливо зазначити, що сучасні психолого-педагогічні наукові видання розширюють традиційне розуміння компетентнісного підходу, охоплюючи духовні й моральні компоненти до професійних стандартів підготовки майбутніх педагогів. Це створює передумови для комплексного формування іміджевої компетентності, яка не обмежується лише знаннями чи професійними навичками, а охоплює глибинні ціннісні основи педагогічної особистості.

Виклад основного матеріалу. У психології та педагогіці духовність розглядається як цілісна система моральних, етичних та ціннісних орієнтирів, яка проявляється у здатності педагога до самопізнання, емпатії, самовдосконалення та відповідального ставлення до професійних обов'язків. Духовність – не абстрактне поняття, а сутнісна характеристика людини, що робить її унікальною та здатною до пошуку сенсу життя. Як зауважує В. Франкл, духовність є ноетичним виміром особистості, що дозволяє переживати волю до сенсу та усвідомлювати відповідальність за власне життя [9].

Г. Сковорода у своїх філософських працях наголошував на ідеї подвійного народження людини – тілесного та духовного, підкреслюючи визначальну роль наставника у процесі духовного становлення особистості. Саме педагог, виконуючи функцію духовного провідника, сприяє формуванню в дитини системи високих моральних цінностей, зокрема віри, надії, любові, а також вихованню глибокої поваги до рідної землі, родинних традицій, національної спільноти та держави. Духовне народження, за Г. Сковородою, є істинним, оскільки людина досягає «божественне в собі». Зародки духовності присутні у серці від народження, проте вони не відразу усвідомлюються через протистояння темних сил тілесності. Духовну людину творить шлях добра: через пізнання, усвідомлення та розуміння своєї істинної природи й призначення у світі, що відповідає християнському закличу: «Бог і щастя – недалеко, вони близько, у серці й душі твоїй» [5].

Із психологічної точки зору, духовність, як зазначає Ж. Юзвак, є творчою здатністю людини до самореалізації та самовдосконалення. Вона зумовлюється особливостями когнітивно-інтелектуальної, емоційно-чуттєвої та вольової сфер, які забезпечують цілеспрямоване пізнання істини, утвердження загальнолюдських етичних і естетичних цінностей та усвідомлення єдності себе з навколишнім світом і Всесвітом [9].

Т. Тюріна, аналізуючи науковий доробок Р. Ассаджиолі, підкреслює, що італійський психіатр і психолог, розглядаючи людину як цілісну особистість, надає пріоритетного значення розвитку її духовного виміру. Він досліджує зміст, етапи та шляхи духовної еволюції «внутрішньої» людини. У праці «Психосинтез: теорія та практика» Р. Ассаджиолі підкреслює, що розвиток духовності є «довгим і нелегким мандруванням через невідомі землі, повним несподіванок, труднощів і навіть небезпек». Він прогнозує радикальні зміни у «нормальних» рисах особистості, пробудження прихованих можливостей, піднесення свідомості до нових рівнів та формування нової внутрішньої спрямованості діяльності. Вчений виділяє етапи становлення духовності: від пізнання власного внутрішнього світу до єднання з Богом, визначаючи духовність як досягнення сутності Буття та приєднання до загального Життя [8, с. 15].

Ще на початку ХХ століття В. Вернадський розробив концепцію «ноосферної людини» і ввів поняття «ноосфера», розглядаючи її як процес глобального інтелектуального та морального вдосконалення людства. Він підкреслював важливість соціального та духовного єднання людей, збереження індивідуальності та колективної відповідальності через союз праці, розуму та наукової думки, що сприяє організованій біосфері та появі нових форм життя людства [7].

За К. Юнгом, поняття «дух» має широкий спектр значень. Коли говорять про «духовну» особистість, мається на увазі людина всебічно розвинена, багата на ідеї, вражає дотепністю та несподіваними спалахами думок. Дослідник наголошує, що дух проявляється насамперед у сфері феноменів свідомості [11].

У психологічному контексті духовність також визначається як специфічна якість людини, що формує мотивацію та зміст її поведінки, відображає позицію ціннісної свідомості у всіх сферах життя – моральній, політичній, релігійній, естетичній, художній, але особливо – у сфері моральних відносин.

М. Боришевський розглядає духовність як багатовимірну систему утворень у свідомості та самосвідомості людини, що відображають її актуальні потреби, інтереси, погляди та ставлення до навколишньої дійсності й до самої себе як соціального індивіда. Особливістю таких утворень є їхня ціннісна спрямованість, поєднання з провідними життєвими цілями та прямий або опосередкований зв'язок із моральністю [3].

У педагогічному контексті духовність педагога постає основою духовності суспільства, оскільки вчитель через усвідомлене, цілеспрямоване виховання молоді формує духовний потенціал нації. М. С. Гончаренко зазначає, що роль педагога полягає в усвідомленому, цілеспрямованому формуванні духовності студентської молоді, підкреслюючи вплив педагога на світогляд, моральні цінності та загальний розвиток учнів [4].

Спираючись на напрацювання філософської, психологічної та педагогічної наук, духовність можна розглядати як інтегральну характеристику особистості, що виявляється у здатності до самовдосконалення, творчої самореалізації та усвідомленого прийняття власної відповідальності за духовний розвиток учнів. У педагогічній практиці вона репрезентується через емпатійність, автентичність, рефлексивність і здатність до самотрансценденції, які забезпечують поглиблення міжособистісних взаємин та оптимізацію професійної взаємодії. Саме духовний компонент виступає визначальним чинником у становленні професійного іміджу майбутнього педагога, задаючи йому ціннісні орієнтири, етичні норми та стиль педагогічної поведінки.

Дослідження психологів і педагогів, що вивчали феномен іміджу, підтверджують значущість ціннісного підходу. Зокрема, М. Навроцька визначає «імідж педагога» як інтегрований образ фахівця своєї галузі, який об'єднує внутрішні та зовнішні характеристики та формується у свідомості інших людей у процесі комунікації, враховуючи комунікативний, культурологічний, аксіологічний, інформаційний та акмеологічний аспекти [6]. У роботі О. Апостол імідж педагога розглядається як ключовий компонент педагогічної іміджології. Авторка підкреслює, що він є фактором успіху у професійній діяльності,

інструментом побудови взаємин з оточенням, а також елементом конкурентоспроможності та просування у сфері освітніх послуг [1].

Професійна компетентність, знання, вміння та навички вчителя самі по собі не гарантують ефективного здійснення педагогічної діяльності та формування гідної репутації. Для досягнення успіху необхідно здобути повагу та авторитет серед учнів, колег та батьків, тобто сформувати власний унікальний професійний імідж. Кожному педагогу важливо формувати імідж, заснований на духовних і моральних цінностях, адже саме вони надають його професійній репрезентації глибини, автентичності та стійкості. Відсутність такої духовної основи робить імідж поверхневим, формальним і неповним, позбавленим внутрішньої узгодженості та етичної спрямованості.

У цьому контексті логічним продовженням є розгляд іміджевої діяльності майбутнього вчителя як специфічного різновиду професійно-педагогічної активності, що спрямована на створення та вдосконалення власного іміджу. Така діяльність реалізується через систему особистісно-професійних характеристик педагога і структурно поділяється на два взаємопов'язані напрями: внутрішній (іміджотворчий), який охоплює роботу над ціннісними орієнтирами, мотивацією, рефлексією та духовним зростанням, і зовнішній (іміджоперетворювальний), спрямований на репрезентацію цих внутрішніх якостей у професійній поведінці, комунікації та взаємодії з освітнім середовищем.

Іміджотворча діяльність – це рефлексивно-творча активність майбутнього педагога, спрямована на самого себе. Вона передбачає цілеспрямоване використання особистісно-професійного іміджу для самовираження та професійного самовдосконалення. У процесі іміджотворчої діяльності відбувається інтенсивний розвиток духовних, особистісних і професійно значущих якостей учителя, формування його іміджевої позиції та стійкого авторитету в педагогічному процесі.

Іміджоперетворювальна діяльність – це організована творча активність педагога, спрямована на учнівську аудиторію та освітнє середовище. Використання особистісно-професійного іміджу у цій діяльності сприяє вдосконаленню іміджевої поведінки педагога та гуманізації освітнього простору. Інструментами іміджоперетворювальної діяльності є іміджевий вплив і взаємодія, завдяки яким у свідомості та поведінці учнів формуються позитивні іміджеві якості, підвищується рівень їх навчальних досягнень та мотивації. Суб'єктом такої діяльності є педагог як ініціатор і організатор, об'єктом – учнівська аудиторія (їх свідомість, воля, почуття), а зміст діяльності проявляється через особливості організації навчально-виховного процесу під впливом особистісно-професійного іміджу педагога.

Такий перехід від духовної основи до діяльнісного аспекту іміджеформування дозволяє розкрити його цілісну природу та підкреслити взаємозв'язок між внутрішнім змістом особистості педагога й зовнішніми проявами його іміджевої компетентності.

Іміджеву компетентність трактуємо як цілісне інтегративне утворення, що поєднує систему спеціалізованих знань, професійних умінь і сформовану готовність педагога до цілеспрямованого проєктування, підтримання та рефлексивної корекції власного професійного іміджу в контексті інтерсуб'єктної іміджевої взаємодії. Вона забезпечує оптимізацію професійного образу, надає можливість свідомо регулювати процес його сприйняття іншими суб'єктами освітнього середовища та сприяє підвищенню ефективності педагогічної комунікації. Як специфічний різновид комунікативної компетентності, іміджева компетентність зумовлює високий рівень адекватності взаємного сприйняття учасників взаємодії, водночас виступаючи чинником професійного зростання й розвитку особистісних якостей, що забезпечують внутрішню змістовність, цілісність та автентичність іміджу педагога.

У контексті іміджевої компетентності духовність виступає системоутворювальним чинником, забезпечуючи гармонійне поєднання зовнішнього образу педагога – його зовнішності, манери поведінки, стилю спілкування – із внутрішнім змістом, який виражається у моральних принципах, ціннісних орієнтирах та духовній енергії. Це поєднання визначає позитивне сприйняття педагога учнями, батьками та колегами, а також його авторитет і професійну ефективність.

Іміджева компетентність розглядається як цілісна інтегративна характеристика особистості педагога, що акумулює культурологічні, психологічні та педагогічні знання, уміння й навички та ґрунтується на гармонійному поєднанні зовнішньої презентабельності, професійної майстерності й духовно-моральної зрілості. У наукових дослідженнях професійний імідж учителя трактується як символічно зумовлений образ суб'єкта педагогічної діяльності, який формується в процесі суб'єкт-суб'єктної взаємодії та репрезентує індивідуальну систему цінностей, особливості комунікативного стилю й морально-етичну позицію педагога. Формування такого образу не має спонтанного характеру, а є результатом цілеспрямованого саморозвитку, рефлексивного осмислення власної професійної діяльності та систематичної роботи над удосконаленням духовних, комунікативних і фахових якостей. У цьому контексті духовність виступає провідним внутрішнім мотиваційним чинником, що визначає вектор особистісного зростання та забезпечує цілісність і автентичність професійного іміджу педагога.

Оволодіння іміджевою компетентністю, саме так, створює умови для формування цілісного, етичного й переконливого професійного іміджу майбутнього вчителя, підвищує рівень довіри й авторитетності

в педагогічному середовищі, сприяє ефективній взаємодії з учнями, батьками і колегами та забезпечує цілеспрямоване формування, підтримку та оптимізацію професійного іміджу. Вона містить три взаємопов'язані складові:

1. Внутрішня складова – базується на моральних та духовних цінностях, які визначають етичні орієнтири педагога. До неї належить емоційна стійкість, здатність до саморефлексії та самовдосконалення, що дозволяє усвідомлено аналізувати власну діяльність і внутрішній стан, а також приймати відповідальні рішення в освітньому процесі.

2. Комунікативна складова – охоплює ефективне спілкування з учнями, батьками та колегами, вміння налагоджувати довірливі та продуктивні взаємини. Вона забезпечує формування позитивного професійного образу педагога, його авторитету та здатності до впливу на освітнє середовище через взаємодію, яка враховує інтереси й потреби всіх учасників процесу.

3. Зовнішня складова – містить поведінкові прояви, зовнішній вигляд, мову тіла та професійний стиль, що є візуальним і невербальним відображенням внутрішніх цінностей педагога. Саме ця складова формує перше враження та підкреслює автентичність і цілісність особистісно-професійного іміджу.

Комплексне поєднання внутрішньої, комунікативної та зовнішньої складових забезпечує гармонійний розвиток іміджевої компетентності, яка є невід'ємною умовою професійного успіху, авторитету та ефективної взаємодії майбутнього вчителя з освітнім середовищем. Саме цілісність цих компонентів формує здатність педагога не лише демонструвати професійність, а й створювати переконливий, морально вмотивований образ, що відображає його внутрішні цінності.

У цьому контексті необхідно підкреслити, що духовна зрілість педагога виступає визначальним чинником, який пронизує всі складові іміджевої компетентності. Вона поглиблює внутрішню складову, надає змістовності комунікативній взаємодії та автентичності зовнішньому професійному образу. Духовність чинить визначальний вплив на становлення іміджевої компетентності майбутнього педагога, оскільки посилює довіру до нього, підкріплює авторитет та підвищує результативність професійної взаємодії. Вона функціонує як внутрішній регулятивний механізм, що надає образу педагога моральної переконливості, емоційної рівноваженості та етичної цілісності.

Розвиток іміджевої компетентності на духовній основі відбувається через низку взаємопов'язаних аспектів:

- морально-етичну спрямованість, яка забезпечує дотримання норм педагогічної етики, принципів чесності, справедливості та відповідальності;
- емоційну стійкість, що проявляється у здатності до саморегуляції, конструктивного подолання стресових і конфліктних ситуацій;
- комунікативну зрілість, яка охоплює розвинуту емпатію, вміння встановлювати довірливі взаємини та вести продуктивний діалог з усіма учасниками освітнього процесу;
- особистісне самовдосконалення, що передбачає регулярну рефлексію, осмислення власних цінностей і поведінкових стратегій, які підтримують професійне та духовне зростання.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що духовність становить фундаментальний стрижень іміджевої компетентності, надаючи їй цілісності, змістової насиченості та етичної узгодженості. Саме завдяки духовним цінностям відбувається гармонійне поєднання внутрішнього світу педагога із його зовнішнім професійним образом, що істотно підсилює результативність педагогічної взаємодії. Педагоги з високим рівнем духовної культури вибудовують переконливий і позитивний імідж, який формує довіру здобувачів освіти, підвищує їхню мотивацію до навчання та сприяє духовно-моральному розвитку суспільства. Наукові дослідження засвідчують, що духовний потенціал учителя впливає на енергетично-інформаційний стан учнів, підвищуючи їх адаптивні можливості і стимулюючи особистісне зростання.

У цьому контексті іміджева компетентність постає як інтегральна характеристика особистості майбутнього фахівця, що демонструє його готовність застосовувати здобуті знання, вміння та професійно значущі якості в умовах постійних трансформацій освітнього середовища. Професійна та іміджева компетенції функціонують у взаємодоповнювальному режимі: вони взаємно підсилюють одна одну, забезпечуючи вищий рівень професійної підготовки. Їх становлення ґрунтується на системі ціннісних орієнтацій, які виступають репрезентантами цілісної особистісної структури педагога, враховуючи його інтелектуальний ресурс, морально-етичні якості й духовноцентричні установки. Сукупність цих характеристик дає можливість комплексно оцінити рівень професіоналізму та компетентності майбутнього вчителя у його професійній сфері.

Отже, духовність не лише забезпечує внутрішню опору педагога, але й суттєво впливає на його сприйняття як професіонала у освітньому середовищі, формуючи його авторитет, довіру та позитивний професійний імідж.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Духовність педагога охоплює його внутрішній світ, систему цінностей, інтелектуально-духовні орієнтири, інтереси та загальну особистісну цілісність. Вона виступає базовою передумовою формування професійного іміджу майбутнього вчителя,

визначаючи його морально-етичні установки, характер професійної мотивації та відповідальне ставлення до учнів і педагогічної діяльності. Духовні складові органічно інтегруються з фаховими знаннями та практичними вміннями, формуючи цілісну модель професійної самореалізації.

У цьому контексті духовність постає як визначальна основа іміджевої компетентності майбутнього педагога, оскільки забезпечує гармонійне поєднання внутрішніх ціннісних орієнтацій із зовнішнім професійним образом. Вона детермінує моральну поведінку, психологічну стійкість, комунікативну результативність та професійну привабливість учителя, сприяючи формуванню автентичного, етично вивіреного та цілісного іміджу. Вбудовування духовних цінностей у педагогічну освіту сприяє розвитку ключових особистісних і професійних якостей, підсилює авторитет педагога в освітньому середовищі та забезпечує високу ефективність навчально-виховного процесу. Високий рівень духовності дозволяє майбутньому педагогу реалізувати себе як морально відповідального, психологічно зрілого та професійно компетентного фахівця, здатного мотивувати здобувачів освіти та впливати на формування духовно збагаченого суспільства.

Перспективи подальших досліджень убагажуються у створенні науково обґрунтованих методик інтеграції духовності в систему підготовки вчителів, що сприятиме підвищенню професійної якості педагогічних кадрів та розвитку їхньої іміджевої компетентності.

Література:

1. Апостол О. В. Професійний імідж викладачів закладів вищої освіти як проблема педагогічної теорії та практики. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 05. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2019. Вип. 72. Т. 1. С. 27–31.
2. Білозерська С. І., Мащак С. О. Аксиологічні засади формування професійних орієнтирів майбутніх педагогів. *Theoretical foundations of the functioning of Education. Ways to improve the effectiveness of educational activities : collective monograph*. International Science Group. Boston : Primedia eLaunch, 2021. С. 513–523.
3. Боришевський М. Й. Психологічні закономірності розвитку духовності особистості : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2011. 200 с.
4. Гончаренко М. С. Духовність педагога як основа духовності суспільства. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2(106). 2023. С. 59-67.
5. Кирилюк О. С. Християнська філософія вічності та часу у творах Григорія Сковороди: монографія. Національна академія наук України ; Центр гуманітарної освіти ; Одеська філія – Київ-Одеса, 2022. 172 с
6. Навроцька М. М. Імідж педагога в освітньому просторі. *Таврійський вісник освіти*. 2018. № 3. С. 38–43.
7. Рибалка В.В., Самодрин А. П., Моргун В.Ф. В.І. Вернадський: ноосферний вимір освіти, життя особистості, суспільства і цивілізації. Кременчук : ПП Щербатих О.В., 2020. 116 с.
8. Тюріна Т. Г. Шляхи духовного формування особистості. Книга для педагогів, психологів, філософів. Львів: СПОЛОМ, 2007. 106с.
9. Франкл В. Людина в пошуках справжнього сенсу. Психолог у концтаборі. Київ : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2019. 316 с.
10. Юзвак Ж.М. Духовність і психологічні аспекти. *Українська психологія і сучасний потенціал*. К., 1996. Т. 3. С.373-378.
11. Юнг К. Проблеми душі нашого часу. Київ : Центр навчальної літератури, 2024. 304 с.
12. Contreras Vaca, H. J., Goicochea Malaver, T., & Turpo Chaparro, J. E. (2024). Essential Competencies of Teachers: Moving Toward Educational Excellence in Post pandemic Times. *The Journal of Adventist Education*, 86(4), 4–15. Доступно онлайн: <https://www.journalofadventisteducation.org/2024.86.4.2>.

References:

1. Apostol O. V. (2019) Profesiynny imidzh vykladachiv zakladiv vyshchoyi osvity yak problema pedahohichnoyi teoriiy ta praktyky [Professional image of teachers of higher education institutions as a problem of pedagogical theory and practice]. *Naukovyy chasopys Natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriya 05. Pedahohichni nauky: realiyi ta perspektyvy*. Vyp. 72. T. 1. S. 27–31 [in Ukrainian].
2. Bilozers'ka S. I., Mashchak S. O. (2021) Aksiolohichni zasady formuvannya profesiynykh oriyentyriv maybutnikh pedahohiv [Axiological principles of forming professional orientations of future teachers]. *Theoretical foundations of the functioning of Education. Ways to improve the effectiveness of educational activities : collective monograph*. International Science Group. Boston : Primedia eLaunch, S. 513–523 [in Ukrainian].
3. Boryshev's'kyu M. Y. (2011) Psykholohichni zakonomirnosti rozvytku dukhovnosti osobystosti : monohrafiya [Psychological laws of the development of the spirituality of the individual : monograph]. Kyuyiv : Pedahohichna dumka. 200 s. [in Ukrainian].
4. Honcharenko M. S. (2023) Dukhovnist' pedahoha yak osnova dukhovnosti supil'stva [Spirituality of the teacher as the basis of the spirituality of society]. *Dukhovnist' osobystosti: metodolohiya, teoriya i praktyka*. 2(106). 2023. S. 59-67 [in Ukrainian].
5. Kyrylyuk O. S. (2022) Khrystyyans'ka filosofiya vichnosti ta chasu u tvorakh Hryhoriya Skovorody: monohrafiya [Christian philosophy of eternity and time in the works of Hryhoriy Skovoroda: monograph]. Natsional'na akademiya nauk Ukrayiny ; Tsentri humanitarnoyi osvity ; Odes'ka filiya – Kyuyiv-Odesa. 172 s [in Ukrainian].

6. Navrots'ka M. M. (2018) Imidzh pedahoha v osvith'omu prostori [The image of the teacher in the educational space]. *Tavriys'kyi visnyk osvity*. № 3. S. 38–43. [in Ukrainian].

7. Rybalka V.V., Samodryn A. P., Morhun V.F. (2020) V.I. Vernads'kyu: noosfernyy vymir osvity, zhyttya osobystosti, suspil'stva i tsyvilizatsiyi [V.I. Vernadsky: noospheric dimension of education, life of the individual, society and civilization]. Kremenchuk : PP Shcherbatykh O.V., 116 s. [in Ukrainian].

8. Tyurina T. H. (2007) Shlyakhy dukhovnoho formuvannya osobystosti. Knyha dlya pedahohiv, psykhologiv, filosofiv [Ways of spiritual formation of the individual. Book for teachers, psychologists, philosophers]. L'viv: SPOLOM. 106s. [in Ukrainian].

9. Frankl V. (2019) Lyudyna v poshukakh spravzhn'oho sensu. Psykholoh u kontstabori [Man in search of true meaning. Psychologist in a concentration camp]. Kyiv : Knyzhkovyy Klub «Klub Simeynoho Dozvillya». 316 s. [in Ukrainian].

10. Yuzvak ZH.M. (1996) Dukhovnist' i psykholohichni aspekty [Spirituality and psychological aspects. Ukrainian psychology and modern potential]. *Ukrayins'ka psykholohiya i suchasnyy potentsial*. K. T. 3. S.373-378. [in Ukrainian].

11. Yunh K. (2024) Problemy dushi nashoho chasu [Problems of the soul of our time]. Kyiv : Tsentri navchal'noyi literatury. 304 s [in Ukrainian].

12. Contreras Baca, H. J., Goicochea Malaver, T., & Turpo Chaparro, J. E. (2024). Essential Competencies of Teachers: Moving Toward Educational Excellence in Post pandemic Times. *The Journal of Adventist Education*, 86(4), 4–15. Доступно онлайн: <https://www.journalofadventisteducation.org/2024.86.4.2>